

Dossier de Premsa

El Teatre-Museu Dalí celebra els seus 50 anys amb tres projectes expositius i un audiovisual que mostren la visió particular que l'artista tenia de la història de l'art

S'exposa la darrera adquisició de la Fundació Dalí, un oli de l'època surrealista

Figueres, 23 de setembre de 2024.-

La Fundació Gala-Salvador Dalí ha presentat avui a les 9h del matí tres exposicions i un audiovisual que commemoren el 50è aniversari de l'obertura del Teatre-Museu.

A l'acte hi han participat el director general, Fèlix Roca, i la directora dels Museus Dalí, Montse Aguer, que han destacat el paper dels Museus Dalí, el present i el futur del Teatre-Museu, la política d'adquisicions, la recerca constant i la vigència de Dalí.

Les exposicions es podran veure des d'avui mateix i fins a l'estiu de 2025.

Atlantic Press.

Salvador Dalí visitant les sales d'escultures gregues al Museu del Louvre de París, c. 1965

Quatre projectes per celebrar el 50è aniversari del Teatre-Museu Dalí

En el transcurs de la vida de Dalí són diverses les mirades, les històries que ens relata a través de la seva obra. El Teatre-Museu Dalí, en tant que la seva darrera gran obra, és també el seu manifest vital. La seva contemplació permet entendre, desxifrar, rellegir l'obra de Dalí des de nous enfocaments en aquest 50 aniversari del seu museu.

Els quatre projectes que avui es presenten sorgeixen, d'una banda, de la reflexió sobre com Dalí veu el món dels museus i el seu propi, el coneixement que l'artista té de la història de l'art i com aquesta es trasllada a la seva darrera gran obra, el Teatre-Museu Dalí, configurant una història de l'art pròpia. D'altra banda, es reflexiona entorn al saber mirar les obres.

L'audiovisual *El Teatre-Museu Dalí. Història de l'art breu, però clara, per Salvador Dalí*, enllaça i contextualitza les tres exposicions titulades *El Teatre-Museu Dalí: un organisme viu*, *L'aparell fotogràfic tou: una visió daliniana* i *Els meus pintors predilectes: Velázquez, Vermeer, Rafael*, i ofereix una nova lectura del museu tot resseguint la trajectòria artística de Dalí i revelant la seva interpretació personal de la història de l'art.

Audiovisual *El Teatre-Museu Dalí: història de l'art, breu però clara, per Salvador Dalí*

Aquest audiovisual —de 20 minuts de durada— parteix d'un article escrit per Dalí titulat "Història de l'art, breu però clara", publicat al *Dalí News* el 1947. En l'article, l'autor construeix la seva pròpia narrativa de la història de l'art, des dels clàssics fins als seus contemporanis, en el que ell mateix anomena "una de les millors històries de l'art mai escrites".

El documental és un recorregut per la història de l'art dins del museu figuerenc, en el qual es destaquen no tan sols obres i instal·lacions en què Dalí s'inspira sinó també obres en les què reinterpreta artistes o moviments pictòrics que l'han influenciat al llarg de la seva vida. Aquest projecte segueix una seqüència cronològica de la història de l'art, començant per l'art clàssic, passant pel Renaixement, el Barroc, el Realisme, les avantguardes fins arribar a l'Hiperrealisme americà.

Amb l'audiovisual, s'emprèn un viatge a l'univers dalinià, obrint nous relats de la seva darrera gran obra. L'espectador serà guiat a través del Teatre-Museu amb paraules del propi artista, juntament amb obres i documentació conservada al Centre d'Estudis Dalinians (CED), material de taller, fotografies i filmacions d'època procedents d'arxius com INA o TVE, entre d'altres. És una producció de la Fundació Dalí, dirigida per David Pujol, qui n'és el guionista juntament amb Montse Aguer, en col·laboració amb Lucia Moni i Maria Carreras, coordinadores del CED. El muntatge és de Jordi Muñoz (Amae).

Salvador Dalí, "History of Art, Short but Clear", *Dalí News*, 1947

Exposició *El Teatre-Museu Dalí: un organisme viu*

Dalí va escollir l'antic teatre de la ciutat, el mateix lloc on havia fet la seva primera exposició de nen, per configurar el seu museu, al qual hi aboca el seu coneixement artístic i intel·lectual. Mig segle després de la seva obertura al públic, el Teatre-Museu Dalí segueix sent un organisme viu i en constant resignificació.

Salvador Dalí al Teatre-Museu en obres, 1970

Foto Melitó Casals, "Meli"

La mostra fotogràfica es presenta de manera cronològica, des de l'inici del plantejament del museu fins a la seva inauguració l'any 1974. Continua amb un apartat dedicat a intervencions posteriors, on dibuixos, fotografies i filmacions d'època mostren al visitant de quina manera Salvador Dalí és present i com s'involucra en l'execució del seu museu.

S'exposa una selecció de 50 peces, entre les quals hi ha 7 dibuixos, 43 reproduccions fotogràfiques del seu amic i col·laborador Meli, —còpies actuals realitzades pel seu fill Jordi Casals— i una peça audiovisual de 5 minuts de durada amb filmacions d'època en què s'observa Dalí intervenint en la construcció del seu museu. L'objectiu és donar a conèixer el procés de creació de l'última gran obra de l'artista: la culminació de les seves experiències, projeccions i anhels de la seva trajectòria.

Salvador Dalí pintant un Crist al sostre de la Sala Palau del Vent
Foto Melitó Casals, "Meli", c. 1973

Els dibuixos preparatoris, una adquisició de l'any 2023 procedent d'una col·lecció particular, afegeixen valor al recorregut de la mostra perquè ens permeten observar el procés des que Dalí concep una idea, l'elabora a través dels dibuixos i la duu a terme. N'és un bon exemple la instal·lació de la barca al pati del museu.

Esbós per a la instal·lació de la barca en el conjunt *Carro naval*, c. 1984.
Retolador sobre cartró

Instal·lació de la barca de Gala com a colofó del *Taxi plujós* al pati del Teatre-Museu, 1984

Aquestes imatges són el testimoni d'un moment històric, del paper de Dalí en la materialització de les seves idees, de la complicitat entre artista i fotògraf i un homenatge a l'equip que el va fer possible.

L'exposició, que esdevindrà permanent en el museu, ha estat comissariada per Rosa M. Maurell, cap de Documentació de la Fundació Dalí, i per Clàudia Galli, membre del Centre d'Estudis Dalinians (CED).

Exposició *L'aparell fotogràfic tou: una visió daliniana*

Comissariada també per R.M. Maurell i per C. Galli, la mostra presenta 27 reproduccions fotogràfiques organitzades cronològicament segons artistes o etapes de la història de l'art, excepte l'últim apartat, que agrupa referents de Salvador Dalí, les obres dels quals formen part de la seva col·lecció particular i que es poden veure a la Sala d'Obres Mestres del museu.

També es presenten algunes imatges inèdites: les fotografies de Gala i Dalí al Museu del Louvre (Atlantic Press) —adquirides per la Fundació Dalí—, i d'altres poc conegudes com les que Silvio Durante va prendre a Dalí davant l'obra d'Antonello da Messina, la fotografia de Salvador Dalí amb l'oli *L'illa dels morts* de Böcklin, pertanyent als arxius propis o la de Dalí sota el fresc de l'*Aurora* de la col·lecció particular de Max Scheler.

Atlantic Press
Salvador Dalí i Gala visitant la sala dedicada
al Neoclassicisme al Museu del Louvre
París, c. 1965

Silvio Durante
Salvador Dalí contemplant el *Retrat d'home*
(1476) d'Antonello Messina al Palazzo Madama
Turí, 1953

Autor desconegut

Salvador Dalí al costat de l'obra *L'illa dels morts* (1880)
d'Arnold Böcklin a la reserva del Metropolitan Museum
Nova York, c. 1948

S'explora una vessant poc coneguda de Dalí, la de visitant de museus, perquè és aquesta condició l'apropa molt més al visitant del museu que avui homenatgem. Aquest afany de coneixement, sempre tan insaciable, el porta a visitar tot tipus de museus i, fins i tot, a revisitar-ne alguns de manera compulsiva, com el Museo del Prado en la seva joventut, una època que ell mateix es descriu a si mateix com a “monacal, completament dedicat al treball solitari”. Una altra via que s'explora és la formació de la mirada de Dalí. “Aparell fotogràfic tou” és tal i com Dalí defineix l'ull. El Dalí visitant ha permès conèixer com es forma la seva mirada. Aquesta exposició i la següent, titulada *Els meus pintors predilectes*, ens mostren la mirada de Dalí cap als seus referents, de quina manera construeix la seva pròpia identitat i com incorpora aquests aprenentatges dels artistes i les obres —que visita i estudia de manera quasi obsessiva— a les seves creacions.

L'exposició pretén, així mateix, interpel·lar el visitant i li proposa adonar-se de la mirada pròpia. Queda clar que, per Dalí, els museus eren espais no només d'aprenentatge sinó també de gaudi i de creació. Dalí, que va passar-se bona part de la seva vida visitant museus, dedica la darrera etapa a crear precisament el seu propi museu: el Teatre-Museu Dalí. Un lloc on el visitant no tan sols pot entrar en la ment de l'artista, sinó on també pot comprendre què hauria de ser un museu segons Dalí: un espai que convidés al joc, a l'experimentació.

El naixement de les angoixes líquides, la darrera adquisició de la Fundació Dalí

Continuant amb la seva política d'enriquir la col·lecció del Teatre-Museu amb creacions de l'artista, fent especial atenció al seu període surrealista, la Fundació Dalí ha adquirit aquest oli de 1932 en subhasta a Christie's.

A principis dels anys trenta, Dalí pinta una sèrie de paisatges onírics, la topografia dels quals es basa en la geologia de la seva terra natal. Els records de joventut i el seu coneixement de la història de l'art li serveixen de marc per a moltes d'aquestes pintures, com en l'oli que ens ocupa. Durant aquest període, crea obres de petit format, motivat sobretot per la seva admiració per Johannes Vermeer. La versemblança que aconsegueixen ambdós en les seves pintures es deu a l'estudi de la llum: Dalí fent ús de la fotografia i Vermeer, de la cambra fosca.

El naixement de les angoixes líquides
1932. Oli sobre tela.
Catàleg raonat P313

Aquesta obra, que completa la col·lecció de pintura surrealista des de la compra de *Carretó fantasma* (1933) el 2013, conté la idea de l'ull com a veritable aparell fotogràfic tou. Així mateix, l'empremta de Vermeer és clau per connectar les dues mostres *L'aparell fotogràfic tou: una visió daliniana* i *Els meus pintors predilectes: Velázquez, Vermeer, Rafael*.

Exposició *Els meus pintors predilectes: Velázquez, Vermeer, Rafael*

Aquesta mostra, comissariada per Carme Ruiz, sotsdirectora de Col·leccions i Exposicions amb Lucia Moni —coordinadora del CED— com a comissària adjunta, inclou 14 peces de la Fundació Dalí: 13 pintures —algunes de les quals surten molt poc de la reserva— i la gravació d'un holograma.

Presenta els tres noms de la història de l'art més rellevants per Dalí i que es mantenen com a referents durant tota la seva trajectòria. El pintor els dona les màximes qualificacions a la taula comparativa del tractat *50 secrets màgics per pintar*. Quan és preguntat pels seus artistes predilectes, contesta sense dubtar: Velázquez, Vermeer i Rafael.

L'exposició es divideix en tres àmbits, cadascun dels quals parteix d'un autoretrat del mateix Dalí o, excepcionalment, de Dalí identificat com Vermeer, en una obra que representa, en sentit metafòric, una al·legoria de la història de la pintura.

Còpia de *La puntaire* de Vermeer
c. 1955. Oli sobre tela
Catàleg Raonat P1157

Estudi per a l'*Estudi paranoicocrític*
de "*La puntaire*" de Vermeer, c. 1955.
Oli sobre tela. Cat. Raonat 1049

Velázquez: la recerca de la il·lusió de realitat

La peça que protagonitza aquest àmbit de l'exposició és una interpretació daliniana de *Las Meninas*. La fascinació que Dalí sent per aquesta obra cabdal es resumeix en la resposta que va donar a la pregunta de què salvaria en un incendi en el Museo del Prado: "Jo no salvaria el foc [com Jean Cocteau], salvaria l'aire, ja que considero l'element aire com el més original de la pintura i particularment a *Las Meninas* de Velázquez".

Vermeer: mirada i contemplació

La puntaire és el motiu central d'aquest apartat. Vermeer és per Dalí el pintor que millor reivindica l'art de la contemplació: "Vermeer és l'ull de l'ànima, que traspassa les coses visibles per arribar a les realitats angèliques de la natura. I afegeix: "Vermeer extreu de les coses la llum espiritual". Dalí es deixaria tallar la mà esquerra (i fins i tot la dreta), si li permetessin observar Vermeer assegut davant el seu cavallet mentre pinta.

Rafael: font d'inspiració constant

Rafael és recurrent en la trajectòria de Dalí, qui l'impulsa a plasmar el seu ideal artístic, el seu concepte d'humanista i a cercar la perfecció per arribar a crear una obra mestra. Rafael és el pintor en qui Dalí s'emmiralla. L'artista fins i tot es pregunta: "qui sap si algun dia no seré considerat sense voler-ho, el Rafael del meu període?"

Escola d'Athenes i Incendi en el Borgo (obra estereoscòpica) c. 1979

Obra sobre tauler de fusta. Catàleg Raonat P896

L'exposició es complementa amb una peça audiovisual, fruit de la recerca en els fons documentals de la Fundació Dalí. La fascinació de Dalí pels seus predilectes es constata a través de fotografies d'arxiu, manuscrits, llibres intervinguts per l'artista i en primera persona a través de la seva veu.

El propòsit de Salvador Dalí era deixar un llegat que es mantingués viu fins i tot després de la seva mort. El Teatre-Museu continua ben viu gràcies a les mirades i infinites interpretacions dels visitants.

Secció web dedicada a l'efemèride

Amb motiu del 50 aniversari del Teatre-Museu Dalí, s'ha publicat un **microsite** monogràfic que conté textos de les comissàries en 4 idiomes —català, castellà, francès i anglès— i inclou l'audiovisual *El Teatre-Museu Dalí. Història de l'art breu, però clara, per Salvador Dalí*. Com a novetat, dins l'apartat dedicat a *Els meus pintors predilectes: Velázquez, Vermeer, Rafael* s'ofereix la possibilitat d'explorar les obres, amb el màxim detall, a través de l'aproximació a les seves pinzellades, els matisos dels colors o el tractament de la llum.

Muntatge

Els projectes de commemoració del 50è aniversari han comptat amb la participació indispensable dels departaments de Conservació i Restauració, de Drets i de l'Àrea de Museus. El disseny dels projectes expositius és responsabilitat de Pep Canaleta de 3carne33 i el grafisme, d'Alex Gifreu.

Crèdits de les imatges contingudes en aquest dossier

De la imatge de Dalí i de Gala:

Drets d'imatge reservats. Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2024.

De les fotografies de "Meli":

© Melitó Casals, "Meli" /Fundació Gala-Salvador Dalí, Figueres, 2024.

De les obres de Salvador Dalí:

© Salvador Dalí, Fundació Gala-Salvador Dalí /VEGAP, Figueres, 2024.

Per a més informació:

Oficina de Premsa

Imma Parada

Tel. 972 677 516 / 687416709

comunicacio@fundaciodalí.org

<https://www.salvador-dali.org>